

SZENTES ÉS VIDÉKE

POLITIKAI LAP.

A CSONGRÁDVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE.

Megjelen vasárnap és csütörtökön.

Előfizetési ár:

Hegyedévre 2 korona 50 fillér. félévre 5 kor. egész évre 10 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Görög-udvar,
hová a késiratok címzendők.

Hirdetéseket és nyilvántári közleményeket

a kiadóhivatal

méréselt áron számít fel.

Egységes állam, egységes iskola.

Gróf Apponyi Albert, az egységes magyar nemzet számtalanszor ünnepelt és felmagasztalt egyik vezére a lángoló lelkek perzselő hevületével megint elégetett egy hidat — maga mögött. Ez a hid az elméletek és ábrándok világát kötötte össze az egységes magyar nemzet kiépítésének gyakorlati lehetőségével. Eme gyakorlati lehetőség talapzatán állott Apponyi Albert gróf még nem is olyan régen; de a hid akkor még elötte volt. A mióta elérte vágyai célját és miniszter lett, a hid mögéje került és — mint most már forgalmon kívül helyezhetőt, fogta magát a nemes gróf, — a hidat egyszerűen fölégette.

Azt mondta a magyar állam nemzeti egységének sokszorosán ünnepelt és felmagasztalt kultúrvezére, a közoktatásügyi miniszteri tárca-költségvetésének parlamenti tárgyalása során, hogy az iskolák föltétlenül államosítá-

sának gondolatát visszaútasítja, mert neki felekezeti iskolák is kellenek, még pedig a közmiveltés, a nemzet és a közszabadság érdekében. A kalksburgi páterek világfelfogásával van szaturálva ez a mondás; ámde nem azért nagy szónok gróf Apponyi Albert, hogy a jezsuita kenetességnek ne adhasson lírai lendületet.

Hogy az embereknek valamiképpen eszükbe ne jusson a kiskatéban keresni ezt a felekezeti fanatizmustól sugalmazott feleletet erre a misztikus kinyilatkoztatásra, bellérügyességgel lenyúrt a nemes gróf a dogmáról a farkasbőrt és az állami ráció báránybőrbe bujtatta. Es lett aztán ilyen módon az ő kinyilatkoztatásából olyan állampolitikai teória, amilyenről se Deák Ferenc, se Széchenyi István, se Kossuth Lajos bizonyára soha, de soha nem álmodott.

Az iskolákat azért nem szabad államosítani gróf Apponyi Albert kultuszminiszter szerint, mert a rideg államosítás uniformizálná az oktatást,

holott az élet nem ismer uniformist: annak duzzadó forrása és tápláló eleme a változatosság.

Tehát mert a duzzadó élet táplál felekezeteket és nemzetiségeket, alkalmazkodják az állam is a változatossághoz és túrja a nemzetiségi eszmék propagálását a nemzetiségi iskolákban és a felekezeti egyoldalúságot a felekezeti iskolákban.

Hát azt kérdezzük teljes tisztelettel a magyar közoktatásügyi miniszterétől, ha már az életről példálózik, amelynek változatosság a lényege és amely azt az élet minden nyilvánulásától a természet törvényeként követeli, — akkor miért bántják őt a politikai változások? — miért bántja őt Vázsonyi Vilmos demokratizmusa és Bokányi Dezső szocializmusa? Avagy talán a politikában nemcsak, hogy nem baj az uniformis, de talán még kívánatos is?

A magyar ember szívesen politizál, ez bizonyos, de bizonyos az is, hogy el lehet élni politika nélkül is.

TÁRCA.

Winifred.

— Angolból. —

Diana maga nagyon kicsike volt, de a szíve annal nagyobb. Mikor Winifredet a gondjaira bízták, egyszerre úgy érezte, hogy van már célja életének. Tizenkét év óta vezette már az atyja háztartását, a mióta édes anyja arván hagyta. Egyszer aztán levél jött Indiából, a fivéréből, Fredől, hogy nem jöhet át a Párisban nevelőben levő leányaért, Winifredért, mert a király másfelé parancsolta, s kérte atyját, venni ki a már teljesen felszerült hajadont a Sacré Coeurből. Így került Winny a nagyatya házához, a hol egyszerre kedvence lett kis nagynénjének, Dianának.

Winny csodálatosan szép volt. Aranyba játszó barna hajjal, égszínkék szemekkel áldotta őt meg az ég.

A két leány együtt ment bálókba, estélyekre, színházakba. Diana boldog volt, mert védenés mindenütt sikereket aratott. Egyszer azt mondta neki valaki, hogy Sir

Reginald szerelmes az ifjú leányba. Lanyon John nyitotta fel a szemét ebben az irányban. Az ő ítéletére pedig sokat adott, mert régen ismerték egymást s mindenkor jó barátok voltak.

— Azt hiszi, hogy komoly a dolog? — kérdezte tőle.

— Igen — válaszolta John elkomodva.

Ezen az estén soka nem bírt elaludni Diana. Eleinte nem értette, miért ártotta bele magát John ebbe a tulajdonképpen reáépességgel nem tartozó dologba, de aztán elmosolyodott. Arra gondolt, hogy John az ő garde de dame szerepét akarta neki ezzel megkönnyíteni.

Másnap megfigyelte a fiatalokat. Este Reginaldnak haza kellett utaznia, John pedig átjött a szomszédból, hogy velük ebédeljen. Diana most már biztos volt benne, hogy Sir Reginald szerelmes Winifredbe.

De nem csodálkozott rajta. A hogy így Johnnal — a ki a kottalapokat forgatta — a zongora mellett ült, gyönyörű szép volt. A John arcan különös, rezignált kifeje-

zést látott s hirtelen éles fájdalom nyílt a szívébe: hatha ő is szeretné!

Atyjára tekintett. Ő is a fiatalokat nézte s a szeméből látta Diana, hogy az ő szívébe is az a gyanu fészkelte be magát a mi az övébe. Mikor aludni mentek, Diana felkísérte Winnyt szobájába.

— Diana, — szolt Winny, mikor egyedül maradtak — valami mondanivalóm van.

— Nos? — kérdezte Diana.

— Nem találod el?

— Férfi van a játékban?

Winifred igent intett.

— Sir Redinald?

Winny ismét igent intett, aztán csendült be.

— Nos? — kérdezte Di.

— Ma megkérte a kezemet.

Ujra csend.

— És? — tudakolta végre Di, nem bírva tovább a bizonytalanságot.

— Nincs tovább.

— De hat mit feleltél neki?

— Azt, hogy holnap fogok válaszolni.

— Hiszen eleget voltatok együtt, tudhatod, hogy szereted-e?

Tüdőbetegségek, **ROCHE**, számar-
köhögés, skrofulozis, influenza
ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéketlen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor
„Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc).

Sirolin

Emeli az étvágyt és a testerőt, megszűn-
teti a köhögést, vándorokat, éjjeli izmádat.

„Roche”

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerár-
ban. — Ára üvegenként 4.— korona.

Akár uniformis a politika, akár nem az. Azonban a faji hovatarozást nem lehet ilyen könnyen az életől elválasztani. A nemzetiségi hovatarozást sem. Nagy erkölcsi erő, nagy műveltség, majdnem emberfölötti elfogulatlanság kell hozzá és ha mindeme lelki tulajdonságokkal rendelkezik is az oláh, vagy a szerb, vagy a német, vagy tót nemzetiségű állampolgár, ha magára van hagyatva, ha a nemzetiség hagyományában nő fel és nem a nemzetiben, ha nem biztatja, nem kényszeríti az állam hódolást parancsoló felsőbbsege, ha kétségeiben és lelki küzdelmeiben magától az államtól nem nyer véreitől való elszakadásért abszolúciót, akkor bizony ne várjuk se az oláhtól, se a szerbtől, se a némettől vagy tóttól, hogy szeretettel és hűséggel csatlakozzék a magyar nemzethez. Ne várjuk akkor, hogy leveesse szűrést, halináját a nemzeti uniformis kedviért.

Az élet változatosságához való alkalmazkodás okos és célszerű dolog a magánember életében. De fölülte veszedelmes elmélet, ha alkalmazni kívánják a nemzet és a állam életében is. Az uniformizálás gondolatát elvethetik Pap Csicsó István és társai, de nem vetheti el az ország közoktatásügyi minisztere, mert ennek igenis csak egy kötelessége lehet, ha hiven akarja tisztjét betölteni: mindent, ami nem magyar mindent, ami nemzetiségi, belebujtatni, ha kell, erőszakkal is a magyar nemzeti uniformisba. Legeslegelő sorban pedig az iskolát. Mert a nemzetiségeknek a magyar nemzettestbe való beolvadását, — ezt tudnia kell Apponyi Albert grófnak is, legfőképpen a nemzetiségi iskolák akadályozzák.

Világos, hogy ezt Apponyi Albert nem ismerheti el — bár nagyon jól tudja. Mert ha elismerné,

akkor ugyanezen elbírálás alá kellene vennie a felekezeti iskolákat is, amit ő nem tehet meg. A felekezeti iskolákat védi ő meg voltaképpen attól a veszedelemtől, amit uniformizálásnak nevez és a felekezeti iskolák kedviért megvédi — bizonyára nem szívesen — a nemzetiségi iskolákat is.

Ha a francia államnak az egyháztól való különválása miatt többszörösen éreztetett gyűlölködése nem lenne olyan közismeretes, — a francia állam nemzeti életére irányítanók a magyar közoktatásügyi miniszter figyelmét. Lám, Franciaországban is változatos az élet, bizonyára változatosabb még, mint Magyarországon és az állam ott mégis szűkségesnek és helyesnek találta az iskolák uniformizálását, melyeket pedig nemzetiségektől sem kellett féltetni. Nem fél ott senki attól, hogy a változó élet duzzadó forrása e miatt be fogna dugulni.

Nálunk is vigan folyhatna tovább az élet az iskolák államosítása után is, csakúgy, mint az előtt. És azonfölül lehetne remélni azt is, hogy amiről annyit álmodoztunk: ki fog épülni valamikor az egységes magyar állam. Am amíg a magyar közoktatásügyi miniszterek, mint gróf Apponyi Albert is, fázna az iskolák uniformizálásától, addig az egységes magyar állam szép ábrándja bizony mindig csak — ábránd marad.

Idő előtti veszkialítások. Még erőszakkal sem sikerülne a közfigyelmet az agrár mozgalomtól elterelni. Ha a munkások nem mozgolódnak is, ha el-elűnek? is a falvakban az agitáció hullámai: nem nyugszik az O. M. G. E. amely erőteljesen, majdnem azt mondhatnánk, erőszakosan napirenden tartja a munkáskérdést és valósággal zaklató nyugtalanságot visz bele a közvéleménybe, az ő

szünni nem akaró, megengedjük, bizonyos mértékig indokolt, de mégis túlzott veszkialtásaival.

Aki nem ismerős a magyar viszonyokkal, ezeknek az egyre harsogó veszkialításoknak hallatára azt hihetné, hogy a nagy magyar Alföld véres néplázadások színhelye és nencsak az aratók, de a földbirtokosok, a kabatos osztály élete sincsen biztonságban. Ezt a impressziót kell okvetlenül keltetniük az O. M. G. E. örökös rémlátásainak és a szörnyű rettegésnek amelylyel az agrárius mozgalmakról a világnak hirt aduak.

Azok az erőszakos rendszabályok, melyeket az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a munkás-mozgalmakkal szemben és a munkás-szakszervezetek, valamint a szociálista sajtó ellen surget, — ha volna kormány, mely azokat megvalósítani megkísérlelé, valósággal felfogatná jogrendünket és megrendítene minden hitünket szabadsági intézményeink biztonságában. amely intézmények fentartásáért pedig hej, be sok nemes magyar vér áztatta a honi földet.

Hiszen kétségtelen, magunk is hirdettük, hirdeltük és valjuk ma is, hogy az ország lakosságának, a nemzetnek gerincét a földbirtokos osztály képezi, — persze, nem csupán a nagybirtokos, hanem a birtokos osztály a maga egyetemében, melynek zömét a közép-, kis- és törpebirtokosok képezik. De bármennyire tudatában is vagyunk annak, hogy ez az osztály van első sorban hivatva a magyar nép vezetésére: azt soha nem koncedálhatjuk, hogy az O. M. G. E.-nek igaza van abban, hogy itt-ott kiütököz munkacseléguiletlenések sőt túlzó úrázó követelések és az országban szerte úzó agitátorok letörésére fel akarja dúlni a közrendet és a körszabadságokat.

Altalanosan tudott dolog, hogy bizony nehéz és keserves manapság a földbirtokos osztály helyzete. Az amerikai verseny, a német mezőgazdasági vámkok, a papiros-báza, a nyomasztó és bizonytalan közszeresági viszonyok egytől egyig megnehezítik földbirtokosaink helyzetét és amidőn mindezek he-

De Winny a tűzbe bánt. Hosszu szünet után ismét szót:

— Már tudom. Jó éjszakát.

Masnap sürgöny jött Fredtől, a Winny apjától, melyben tudatja, hogy elkerülhetetlen a harc s mire a távirat megérkezik, már javában folyik a csata. Winny elhálványult.

— Szegény apa — mondta. De aztán eszébe jutott, hogy este bál van s még a haját sem sütötte ki, bement hát szobájába, térsülkődni.

A bálban Diana egy kis félreceső szobácskában találta Sir Reginaldot, a mint egy kékruhás leánnyal mulatott. De kacagása oly erőltetetten csengett, hogy egyszerre tisztában volt veic, nincs kedve nevetni.

Hazamenet Winny így szólt Dianához: — Már megadtam a választ Reginaldnak.

— Láttam, — mondta Di. — Szegény Sir Reginald!

Sir Reginald ciutazott Helvéciába. Néhány napig csend és nyugalom volt a hazában, aztán John azt mondta Dianának.

— Én is szerencsét próbálók Winny-frednél.

Épp lóháton ültek s Di oly göröcsösen kapaszkodott meg a kantárrban, hogy lova felgaskodott. Majd, mikor ismét biztosan ült nyergében, mosolyogva szólt:

— Szerencsét kívánok hozzá!

John szerencsésebb volt, mint vetélytársa. Winny elfogadta őt s nagyatya is örült a dolognak. Csak Dianának nem tetszett, hogy Winny oly közönyösen veszi ezt a nagy boldogságot. A mátkaság idejét a két ifju lény egymással töltötte, s hogy a hosszú esték unalmát elűzze magától, Di egy barátinőt, Mrs. Beel, meghívta magához néhány hétre, Beelné pompás történeteket tudott az indiai életből s teljesen elragadta velük Winnyt.

— Kíváncsi vagyok, mit csinál papa, ha vége a haborúnak? kérdezte.

— Hazajön, hogy jelen legyen az esküvőnkön — mondta John gyorsan, csaknem durván.

Mikor Beelné elhagyta készült őket, megkérte Dianát, engedné vele Winnyt egy hétre Londonba. Diana megütöközt e különös kérésén, de nem volt oka ellenezni. Winny boldog volt, ruháit felrisszította s egész nap bálokról, koncertekről beszélt.

— Csak John ne venné oly tragikusán a dolgot — mondta panaszkodva.

Végül csakugyan elment Beelnével. De az egy héttől három lett.

Az első héten meglátogatta őt Lanyon John. A másik héten ismét felment Londonba, de akkor már nem kereste fel a le-

ányt. Ezen időközben két levelet kapott Diana Winifredtől. Az egyik levél így hangzott:

»Dráda Di! Papától sürgöny érkezett, melyben tudatja, hogy magas rangra emeltetett s ezentől nyugalomban tölti életét. Egyben hív magához Indiába. Én tehát elmegek Beelnével a jövő héten. Épp csak annyi időm marad, hogy leszaladjak hozzatok bucsuzni. Oh, de borzasztó ez a bucauzás! Szerető Winny.»

A második levél tartalma pedig ez volt:

»Drága Di!

Johnnal szakítottam, irásban. Halálra üdöz a féltékenységgel. S minthogy Indiában bizonyára akad majd férfi a ki ellettársul óhajt; nem rontom el ifjuságomat azzal, hogy egy ilyes zsembe ember társává szegődjem. Csak az faj, hogy ő, szegény, nagyon fog búsulni miattam. . . .

Eddig jutott Diana a levél olvasásában s akkor mérgesen a tűzbe dobta.

Az atyja felállott az ablak mellől s fejére tette kezét:

— Szegény gyermekem — sutogtta — nemes áldozatot tehát használnak volt. . .

És Diana újra borult annak az egyetlen embernek keblére, a ki megértette, tudta szívének kínos, megalázó titkát. . . .

gyibe még előáll a mezőgazdasági munkás-
ság agresszív szervezkedése, a munkásberek
felszámolásának, sőt túlszámolásának soha sem
nem szűnő törekvése: a helyzetet méltán le-
het és keli válságosnak tartani. — Válsá-
gos helyzetben azonban nem egyszer volt
már Magyarországon nem csupán egy társadalmi
osztály, hanem maga az ország is, —
ezeknek a válságoknak az orvos-szerét azon-
ban még soha egyetlen más társadalmi osztály
sem kereste abban, hogy végig akarjon
gázolni saját magyar véreinket.

Az embernek — legyen közönséges
munkás, vagy úri rendben levő, — vele szüle-
tetett joga az, hogy munkájáért többet kérjen
s ezt a jogot soha sem akarta senki eddig
sem kétségbe vonni, sem törvényes in-
terjúdésekkal korlátozni. Ez ellen a jogi élv
ellen az sem áll meg, hogy a munkások túll-
követelők a bérék doigában; mert hiszen
látjuk, hogy ebben sem eszik az ételt olyan
forrón, ahogy kitálaták a túlzó követelések-
hez schol sem ragaszkodnak makacsul; —
jórészt írott malaszt marad biz az mind.

Aztán törvény is van elég, mely a mun-
kaadó jogait a munkással szemben megvéd-
je; sőt van olyan kivételes törvényünk, a
mezőgazdasági munkás- és cselédtörvényben,
amiféle a nyugati kultúrállamok egyikében
sem találunk.

Jogilag minden ember szabad ember,
legyen bár munkás, vagy mágnás. Nincs te-
hát szükség sem erőszakos rendszabályokra,
sem arra, hogy statáriáliter itélkezzenek a
munkás osztály fölött, — hanem igenis szük-
ség van kölcsönös engedékenységre. békés
— az érdekeket minden részen kielégítő
megállapodásra s a jogoknak kölcsönös tisz-
teletben tartására. A nemzettest nem csupán
mágnásokra és birtokosokra tagozódik, de
munkás osztályra is és mindezekre az osz-
tályokra egyformán szüksége van a nemzet
egyetemének. Barmelyiket ezek közül drákió
szigorral eltiporni akarni; végzetes bűn vol-
na.

Le kell számolnia minden társadalmi
osztálynak, így a földbirtokos osztálynak is
azzal, hogy a mai korban általában rohan-
vést növekednek az igények, természetesen
a munkásoké is, az általános drágaság ár-
nyában. A ma nálunk napirenden levő küz-
delmeiket végig harcolták már mindenütt a
múlt: nyugaton, de sehál a munkásoknak
ezért eszükbe nem jutott, hogy a munkások-
kat letiporják, kiüldözzék.

A halál országa.

Lesz-e gyümölcs a fán, melynek nincs
virága? A magyar nemzet ma élő fiai el-
tudják-e végezni azokat a nemzeti és nem-
zetközi feladatokat, melyeket a magyarság
világhelyezete mért a nemzetre? Végre birja-e
hajjani tömérédek gazdasági, politikai és kul-
turalis alkotó munkáját az a ma élő ma-
gyarság, amelynek legfőbb nevezetességeit
a rettenetes gyermek-halandóság, tudóvesz,
a hungaró kivétel és kivándorlás alkotja?
Ahol átlag 260000 hét éven alóli gyermeket
öl meg a fertőző betegség és gondatlanság
ahol a gazdasági nyomorúság és tudatlan-
ság égbekiáltó nyavalyája, a tudóvesz 90000
javakorbéli embert tesz évente időelötti
sírhába, ahol évenként 250000 életerős ember
kénytelen kényér hijján kivándorolni és új
házat keresni; amely ország leányai két
ország piacát látják el prostitúttakkal: an-
nak a nemzedéknek nem lehet ereje akkora
amellyel a maga gazdasági felszabadulását
és alkotó feladatait elvégezhesse. Annak az
országnak, szerencsétlenül Magyarországnak
ma nemzedéke akkora gazdasági és poli-
tikai leigazottságban van, társadalmi ereje

annyira szervezeten, és de.ólalt hogy al-
kító nagy munkát ez a nemzedék nem
bir végezni. A mai nemzedék megélvő
és ezután szervezhető egész erejét föl-
emészti azok a bekövetkező erőfeszíté-
sek, óriási összecsapások, melyeket a hala-
dás és felszabadulás harcainak kell dia-
dalmasan megvinni, a dolgozó nép hala-
dásának két adáz ellenségével, kik az
értelmi és erkölcsi sőtétség zászlóvivői,

Igy az alkotások nemzeti és nemzet-
közi nagy problémái rámaradnak a követ-
kező nemzedékek erejére, munkájára, al-
kító kedvére. A jövő nemzedék erejétől
testi és értelmi egészességétől, fejlettségétől
függ, vajjon a magyar nemzet meg-
alkothatja-e önálló gazdasági életét, kifej-
lesztheti-e a virágzó magyar kultúráját és
megteremtheti-e a hatalmas, modern ma-
gyar államot.

Azonban várhatunk-e gyümölcsöt a
fától, melynek nincs virága? Almodozhat-
unk-e, reménykedhetünk-e a 30 és 50 mil-
lió magyar elkövetkezésében, mikor a lég-
várakat építő mai nemzedék szemelattára
arajta a halál a magyar nemzet élete
fájának legszebb, legértékesebb bimbóit?
Es garmadával fekteti az élet után só-
várgó elevenségeket, édes gyermekeinket
hideg sírjájukba a szülők, az állam és
társadalom, a saját ellentmondása, ellenállása
nélkül. A szineshatásokat hajszólo Ap-
ponyi nem oly régen hitt össze anketét
a madarak védelmére. De ugyanez a
közoktatási miniszter s a «nemzet többi
vezérei» még sohasem gondoltak arra,
hogy a Magyarország jövő polgárait foko-
zódó erővel pusztító gyermekhalalozás oka-
inak feltárására országos szakbizottság kikü-
ldését indítványozzák, vagy hogy a bajokat
a törvényhozás útján orvosolják! Sohasem
gondolt a magyar közvélemény arra, hogy
a megszügyenitően nagy gyermekhalalozás
esetleg csökkenthető is volna, a korán sirba
szálló apró emberek jó része az életnek meg-
tartható volna. Nem gondolt rá, mert sem
a magyar közvélemény, sem a kormány a
gyermekhalalozások iszonyatos tömegéről
egyetáltalán nem is vett eddig tudomást. A
statistikai hivatal által közreadott szám-
tömegek nem hatoltak be a politikusok,
orvosok, újságírók agyveléjébe, érzésvilágába.
A nyilvánosság mozgatóit a nemzet élete
fájának rohamos korhadása nem indította
cselekvésre. Részvét, szanalom és aggodal-
lom nélkül hantolják el a jövő nemzedék
sokat igérő bajos virágait. És velük a ma-
gyar nemzet jövőjét is!

Mi azonban a vérvesztéséget, a pusztulást
nem birjuk tovább tűrni! Elérkezett-
nek véljük az utolsó órát a cselekvésre. A
magyar nemzet felöltött fiait ugys adozul
gyilkolja a hiányos táplálkozás és általános
nyomor irtoztató nyavalyája, a tudóvesz,
idegbaj, évi százszennyi tömegekben. Pusztítja
a kivándorlás. Másfél évtized alatt el-
vesztettünk 1.600.000 munkabíró felnőt em-
bert és elvesztettük azok élő és születendő
gyermekait. A kivándorlási léz és a halálo-
zás iszjéződen növekedik.

Elvérzik a magyarság, ha nem pótol-
hatjuk a vérvesztéséget!

Ha nem menthetjük a felnötteket, leg-
alább mentünk meg a pusztulástól a jövő
nemzedékeit.

Indítsunk országos akciót a nemzet
gyermekcinek, a magyarság jövőjének meg-
mentésére!

Hangoztassa velünk minden gondol-
kodó ember a gyermekek megmentésének,
bajai orvoslásának szükségességét. Segítsen
felírni a társadalom és közvélemény közö-
nyét. Követeljünk egyesülve nagyszabásu és
gyökeres állami akciót!

Mert a pusztulást, a halál féktelen ara-
tását nem szabad összetett kezekkel elné-
zünk tovább. Mentünk meg a menthetőket.
A kevés gondall és aránylag kevés
költéssel menthetők pedig nagy számmal
vannak. A mentésnek kettős feladata van.
Egyfelől a lehetőségig redukálni kell a meg-
döbbentően nagy gyermekhalandóság számát.
Másfelől utját kell állani a gazdasági okok-
tól függő születésbell nagy hanyatlásnak.

A magyar birodalomban az összes, élve és
hava születtek száma 1896 óta a követ-
kezőképpen alakult:

1896-ban	760.860	1901-ben	747.224
1897	765.403	1902	776.646
1898	722.650	1903	740.405
1899	759.295	1904	755.526
1900	768.673	1905	734.335

A születések száma több-kevesebb in-
gadozással ugyan, de állandó csökkenést
mutat, ami különösen akkor tűnik ki, ha az
utolsó évtized számaait öt éves csoportokra
osztva, az öt éves átlagszámokat hasonlítjuk
össze. Azt találjuk ezekben, hogy az 1891—
1895. időszak születéseinek száma évente átlag
volt 759,721, 1896—1900. időszak évi
átlaga már csak 755,376 és 1901—1905.
évek átlaga 750,626. A születések csökke-
nését még szembeállítva kifejezik a három
időszak átlagos arányszámait. Ezer lélekre
eset 1891—1895-ben 42-6 születés, 1896—
1900-ban 40-3 születés és 1901—1905-ben
37-9 születés. A születések csökkenő iránya
tehat kétszegtelen. Azonban csak akkor látjuk
ennek nagy jelentőségét, ha a gyermekek
halalozásainak számával hasonlítjuk össze.

Az öt éven alóli gyermekek halalozási
szama az utolsó öt év alatt a következő
volt: 1901-ben 226,200, 1902-ben 254,800,
1903-ban 241,100, 1904-ben 218,700, 1905-
ben 254,150. A halalozások száma rendki-
vüli nagy és állandó emelkedést mutat.
Olyan nagy a halalozások száma, hogy min-
den 1000 élve születésre esett az öt éven
alóli gyermekhalalozásból 1901-ben 309
haláleset, 1092-ben 335 haláleset, 1903-ban
332, 1904-ben 295 és 1905-ben 353 halá-
eset. Vagyis a gyermekeknek több mint
harmadára esett az öt éves kort. El-
hal gyógyítható, meggátolható, fertőző be-
tegségek és gondatlanság következtében.

Ujabbán a 7 éven alóli gyermekek ha-
lalozását együttesen szokták kimutatni. 1905-
ben elhalt országunkban 266,460 ilyen koru
gyermek. Az összes elhaltaknak közel felét
(pontosan 47,56 százalékát) a hét éven alóli
elhuny gyermekek tették. Rettenetes ara-
tása ez a halálnak. Csak Oroszországban
találjuk párját az európai világrészen. Bizonyí-
thatom azt az alábbi adatokkal. Az 1
éven alóli gyermekek közül minden ezer
gyermekből elhalt:

Magyarországban	298
Oroszországban	270
Ausztriában	198
Németországban	194
Franciaországban	158
Angliában	139
Irországban	104
Svédországban	99
Norvégiában	94
Uj-Zélandban	82

Mig tehát Magyarországon minden ezer
újszülöttből elhal az első év alatt 296 gyer-
mek és 7 éven alóli korban 370 gyermek,
addig például Franciaországban az első év-
ben csak felényi, 158 és a 7 éves koron
alul csak 108 gyermek hal el, nem is emlíve
Angol-, Svéd-, Norvég-, Irországokat, hol
még sokkal több marad életben a megszüle-
tetit gyermekek közül.

Ezek az egész országra kiterjedő arány-
számok azonban nem adnak teljes képet a
gyermek elírmitően nagy [halandóságáról.
Mert egyes magyar vármegyékben minden
második 7 éven alóli gyermeket elhal. Így
1905-ben minden ezer élve szülött gyermekre
esett halalozás: Bars vármegyében 400,
Bihar vármegyében 422, Esztergom vármeg-
yében 423, Pest-Pilis-Solt Kiskun vármegyé-
ben 426, Debreczenben 426, Somogy vármeg-
yében 426, Torontál vármegyében 429,
Csanád vármegyében 439, Komárom vármeg-
yében 440, Bekés vármegyében 449, Hajdu
vármegyében 465, Heves vármegyében 466,
Kecskeméten 466, Jásznyugyszolnok vármeg-
yében 471, Szabadkan 504, Csongrád
vármegyében 523 haláleset, És csak néhány
esetet soroltunk itt fel. Nem is említettük a
halvaszületett gyermekek számát, mely pél-
dúl 1896—99 atlagában 16.611 és 1901
— 1905. atlagában 15,020 volt. Ami azt je-
lenti, hogy az összes született gyermekek 2

szalaléka, javarészen az anya sanyarú környezete s nélkülözése, részben kellő szakértő segítség hiányában már a születés közben elpusztul.

Es ez a nagyarányú gyermekhalandóság állandóan emelkedően van, mert 1901-ben még 309 és 1905-ben már 353 öt éven aluli gyermek halalesét jutott minden ezer új születésre. A tudóvész és minden egyéb ragály évente több mint százszázalékos felénél emebert, a kivándorlás jó negyed milliót ragad el a mai nemzedékből, és ugyanakkor jó negyed millióval drámaizálja meg a jövő Magyarország polgárait is. Ilyen általános pusztítás után aligha lesz gyümölcse a nemzet élte fájának!

Rác Gyula.

Ujdonságok

Szentés, 1907. január 16.

— **Emlékeztető.** Szentés város képviselőtestülete f. hó 21-én, holnap délelőtt 9 órakor közgyűlést tart a túl a kurcai tanácskozó termében.

— **Pályázatok a vármegyén.** A Mátyás Kálmán nyugdíjazásával Csongrád vármegyei megüresedett főjegyzői állásra, Cicatricis Lajos dr. alispán meghirdette a pályázatot és minthogy előreláthatóan a főjegyzői állás betöltése az ezután soros több állásnak az esetleges megüresedését fogja maga után vonni, a pályázat, a szokásos előrelátással, mindjárt I, II, esetleg a III. aljegyzői állásra is ki lett írva. A pályázat határideje február 15 nek délutáni 5 órája, mikorra a kellően felszerelt pályázati kérvények az alispáni hivatalhoz be nyújtandók. Az érdeklődők egyébként a pályázat közelebbi feltételeit, lapunk mai számanak vonatkozó hivatalos hirdményében találják.

— **A Duna-Tisza csatorna.** A tisza-völgyi társulat hivatalos lapja, a Vízügyi és Hajózási Köziönyben Majlath József gróf, a tisza-völgyi társulat alelnöke a társulat programjának kibővítését ajánlja. Új programpon to k: A Tisza és mellékfolyóinak hajózhat óvá tétele, a Duna-Tisza hajózó csatorna és a tisza-völgyi öntözések ügye. A nagyérdékű cikkben, amely kétségkívül élénk föl tündést fog a Tisza-völgyön kelteni, Majlath gróf a következőket írja: »Rég nem tapasztalt magasságban borítja a hó nemcsak a Kárpátok völgyeit, de a folyammenti síksa gokat is. Az 1887—88-iki tél jut eszembe a zattan önkéntelenül — az 1888-iki nagy ar v f. A vízirtásulatok ügyeivel foglalkozok előtt sohasem volt közönyös dolog a nagy hó. A Tisza völgye az idén minden valószínű ség szerint nagy árvizet várhat és oly veszedelemnek nézhet elébe, amelytől 18 év óta meg volt kímélve. A felső Tiszára már az új év hozott egy kis pezsdülést. Ennek pár órai langyos eső volt az oka, amely Máramarosban és a Szamos völgyén hullott a nagy hóra. De az árviz ma már nem kelt ijedelmet azok körében, kiket készületlenül nem talál. Az árviz ellen való védekezés — mint minden hadviselés — költséges dolog; de tanulságai becsesek. A tisza-i töltések me nedékes részuját tizenegy év óta alig nyal dosta a hullám. Nem artna az árviz a tisza v. társulat szilárdodó testének sem Az ármentesítő nagy műve csaknem az egész Tisza völgyén készen áll. A nyugalom, a tétlenség már-már megszüntette a vérkeringést abban a nagy testületben, mely e műveket alkotta. Az árvizveszedelem izgalma talán új lüktetést ad a vérnek és mozgósítja a testület alkotó ele

meit; mert a mozgás életet, a nyugalom halált jelent. Nemzetgazdasági szempontból örömmel láttuk, hogy az ármentesítő társu latok árvédelem emén előirányzott pénzeiket éveken át megtakarították, de azért nem tartanók valami nagy szerencsétlenségnek, ha a mai nagy hóból márciusra nagy víz lenne és ez ellen védekeznünk kellene. Lelkesedéssel vívniök a testet-leiket jó harcot a gaton s ha újra helyreállt a béke az elemekkel, a háború tapasztalatait örömmel értékesítenők a tanacsterem zöld asztalánál. Miért ne vehetné föl például a tisza-völgyi társulat központi bizottsága jövő programjá ba a Tisza és mellékfolyóinak állandó hajózhat óvá tételét és ezzel kapcsolatban a Duna-Tisza csatorna megépítését? Vagy pedig miért ne terjesztené ki működését a tisza-völgyi öntözésekre is? Adja Isten, hogy a természet vastad, fehér szemfedője alatt új, pezsgő élet csirgja fakadjon és alóla a folytonos haladás a tőketelebedés felé vezető, új eszmék törjenek elő a tavaszi napfényre.

— **Negyvennyolcoság és demokrácia.** A hajdúböszörményiek, az országos függet lenségi körből kizart Benedek János válas ztói a napokban Kossuth Ferencnél jartak. A derék hajdúk naív, de a mostani viszonyokat jellemző kérdést intéztek Kos suthhoz. Azt kérdezték tőle: Vajjon összefér e a demokrácia a függetlenségi eszmékkel? Esztendő előtt a függetlenségi part tagjai arulónak mondták volna azt, aki megjósolja, hogy Magyarországon még valaha ilyen kér dést fei kell tenni. És ma komolyan föl te szik ezt a kérdést. Nem egy ember teszi föl, de egy egész kerület, mely ezért küldöttsé get meneszt a legdemokratább demokráta Kossuth Lajos fíához. Kossuth Ferenc azt felelte, hogy lehet, sőt annak is kell lennie. Es ezt jó volt megmondani, nem any nyira a hajdúböszörményieknek, mint inkább a Lachne Hűgöknek, Lázár Paloknak és mind azoknak, akik készek reakcióso k lenni, Ki vancsiak vagyunk, mit szólnak ezek Kos suth Ferenc vilagos, tiszteletreméltó kijelentéseihöz.

— **Felolvasás.** A református kör mai vallásos estélyén, a körhelyiség termében felolvasást tartanak: Futó Zoltán lelkész és Sima László szerkesztő, közben pedig Varga Erzsike kisasszony szavai. A felsőpartú iskolánál felolvasnak: Pap Lajosné úrnő és Pap Lajos körlelkész, közben pedig Kovács Károly főgimnaziumi tanuló szavai. Az estély a központban délután 4 órakor, a felsőparton délután 5 órakor kezdődik.

— **Könnyebb lesz a válás.** Polónyi Géza igazságügyminiszter a képviselőház mult szerdai ülésén, többek között a polgári törvénykezési rendtartás módosításáról is nyújtott be törvényjavaslatot, amely közelről érdekli a válni akaró házasségeket. A Plósz Sándor volt igazságügyminiszter llyagatékából való javaslat ugyanis a házassági pörökre is kiterjed, amennyiben a házasságvédő másodbírósg határozata ellen főlebbvitellel — a tervezet szerint — nem élhat. A javaslat kettős célt szolgál: megrö vidíti a válópörök hosszadalmaságát sok-sok hónappal, mert a másodbírósg ítéletet nem terjesztik fel hivatalból a Kúriához, a mellett a legfelsőbb bíróság teherkönnyítését előzoza. A válni készülő hölgyek és urak bizonyára örömmel üdvözlik ezt a törvényjavaslatot, amely a megunt rózasas bilincsek szétörését elősegíti és ezért hálával fognak gondolni Plósz Sándorra.

— **Szórakoztató estély.** Az iparos ifjak önképző köre, éjtélrig tartó táncmulatsággal, ma délután 5 órakor is tart az ipartestületi ház nál levő saját helyiségében szórakoztató estélyt; — ezúttal a következők közreműkö désével: Gálffy Sándor felolvasást tart; Kovács Erzsike kisasszony monológot ad elő; Palinkó Imre fuvalán játszik. Lesz egy humoros felolvasás is; Balogh Sámuel pedig gramofonon több érdekes dalt mutat be. A tanchoz a zenét Abruzsek szolgaltatják.

— **Ló és szekér összeírás.** Az évenként tartani szokott hivatalos ló- és szekérösszeírás, a polgármester által kibocsátott hivatalos hirdetés szerint holnap kezdődik és bezárólag február elsejéig tart. A bejelentések a kitűzőt napokon délelőtt 9—12 és délután 2—5 óra közt teljesítenők, a túl a kurcai városi épületnek az előző években e célra szolgáló helyiségében, vagyis Szánthó Lajos dr. árvászeki jegyző hivatalában, mi után ó van ezúttal is megbíva az összeírás teljesítésével. Felhívjuk az érdekelt ló és szekértulajdonosok figyelmét arra, hogy — saját jól felfogott érdekében — az adato k pontosan jelentsék be, miután a bejelentést elmulasztókat, vagy azokat, akik összeírás alá kerülő lovakat, szekereket, vagy egyéb tárgyakat eltitkolnak, érzékeny bir saggal sújtja a törvény.

— **Függetlenségi a magyarság ellen.** Az 1840. évi VI. törvénycikk 8-ik §-a ezeket mondja: »Ezentúl minden vallásbeli különbség nélkül plebánosoknak, egyházi szónokoknak, káplánoknak és segédeknek olyanok alkalmaz tasanak, kik a magyar nyelvet tudják.« Szóval ez a törvénycikk azt kívánja, hogy minden ma gyarországi pap — felekezeti különbség nél kul — magyarul tudjon, különben egyházi funk ciót nem teljesíthet. Hatvanhét év óta szente sített törvények ez, hatvanhét év óta élő tör vény. Hatvanhét év óta lehetne ez a törvénycikk védőbástyája a magyarságnak a nemzetiségiék ellen és mégsem hajtották végre. Nagyon is érthető tehát, hogy Bánffy Dezős báró a képviselőház pénteki ülésén, a kultuszárca tár gyalata során határozati javaslatot nyújtott be, amelyben követelte ennek a régi jó törvény nek rendeleti úton való azonnali végrehajtását. Az azonban már legkevésbé sem természetes, hogy a magyar képviselőház egyhangulag elvetette ezt a javaslatot. Egy hangulag ellene szavazott az egész nagy függetlenségi párt is. Hát ez igazan csudálatos és megdöbbentő jelenség. Mert azt csak talán nem akarják az országgal elhitetni, hogy ez is benne van a — paktumban.

— **Gazdabál.** A gazdasági egyesület fiatal gazdtagjai által, az egyélti könyvtár javára, van szombatján, vagyis február 2-án a színházteremben rendezendő táncmulatság meghívót a rendezőség már szétküldte. A rendezőség élén, mint védnök, Cicatricis Lajos dr. alispán áll, — elnöke a rendezőségnek Zsoldos Ferenc egyélti választ manyi elnök. A gazdasági egyesületi bajjai évek hosszú sora óta mindig a legsikerültebb és legkedélyesebb vigalmi a farsangi évadnak és bizonyosra vehető, hogy a gazdabál most is a legteljesebb érlelő és anyagi siker mellett zajlik majd le.

— **Megtudta a jövendőt.** Szörnyen kíváncsi lehetett a jövendőt Peták Józsefné tápei asszony mert nagy örömmel fogadta egy cigányasszonynak azt az ajánlatát, hogy kártyát vet neki. A vén sibilla nagy hokusz-pokuszszal hozza is kezdett a jövendónon dásához, közben pedig olyan kérdéseket in tézett az asszonnyhoz, hogy a kapott felele tekből megtudta, hol tartják a penzt. Erre aztan ügyes fondorlattal kiküldte az asszonyt a szobából, — elhitette vele, hogy az utolsó

kártyakeverésnél nem szabad bent lennie, mert ha bent marad, a szellemek nem jönnek segítségére. P e t á k n é kiment, a fürdőszobában pedig nagy sebítven magához vette a szekrényben levő nyolcvan koronát és miután csabós szép jövendő jósolt a hiszékeny asszonynak, hirtelen el is szeglett. P e t á k Józsefnek aztán mindaddig nagyon boldognak érezte magát, amíg meg nem tudta azt, ami az ő számára azelőtt nagy fél órával tényleg még csak jövendő volt, hogy pénzét ellopják. Ekkor gyűlt is a világ elméjében arra nézve, hogy miért is kellett neki az utolsó kártyakeverésnél a szobát elhagynia. A ciganyasszony ellen persze meg is tette a bűnvádi feljelentést, — de bizony csak annyit tud felőle, hogy úgy nézett ki, mint egy mesebeli vasorrú baba.

— **Diák-mulatság.** A helybeli főgimnázium Horváth Mihály önképző köre febr. 9-én a Segítő Egyesület és saját könyvtára javára mulatságot rendez. Az ifjuságot szép, nemes cél vezérelti; segíteni akatja szegény sorsú tanulóitársait az előhaladásban. Atérzik a tanuló ifjuság e törekvésért a szülők s mind azok, kik az ifjuság örömét, lelkesedését megértik, átérzik, a mint a mostani hangulatból következtetve, biztosan mondhatjuk.

— **Dívatós kórság** mindenről többet mondani, mint amit értékben képvisel. Ne tévessezen meg tehát senkit a nagy lármá, mellyel bizonyos készítményeket ajánlgatnak, hanem, hogy arról van szó, hogy gyermekek, felnőttek, csukomajóját igyék orvosa ajánlata, hogy a Zoltán-féle c s u k a m a j o l a j az, amely kell, hogy tekintetbe jöjjön.

— **Téli országos vásárunk** ez évben február 2-án kezdődik a jóságvasárral, melyre vérszentes helyekről mindenféle lábasjóságot, tehát sertéseket is szabad felhajtani. Február 3—4-én aztán a kirakodó áruvásár lesz.

— **Kedélyes estély.** A szervezett ipari munkás ifjuság telovívasással, szavaltattal és monológ előadásával egybekötött, családias jellegű kedélyes estélyt rendez ma, éjféltől 1 óráig tartó táncsal, a Petőfi-szalloda sör-csarnok helyiségében. Az estély pontban esti 7 órakor kezdődik és műsora a következő: Monológ, előadja B a r d o s Annuska kisasszony; felolvasás, tartja S z a b ó Lajos; szavaltat, előadja D ö g e i Teruska kisasszony és végül monológ előadja Z s o l d o s Lajos. A zenét Madarász Miska teljes zenekara szolgáltatja. Belépődíj személyenként 50 fillér. Szülők vagy kísérők azonban belépődíjat egyáltalán nem fizetnek.

Az igazgató.

Vamos, az öreg szingazgató szokott panaszos hangján szólalt meg:

— A legnagyobb csodák közé tartozik, ha a szingazgató éteri az átlagos emberi kort. Miért? Azért, mert primadonnák vannak. A primadonna több pusztított viz véghez a szingazgató szervezetén, mint például egy tudóhurut vagy egy veselő. Erre kész vagyok letenni a hitet Isten és ember előtt.

Figyelmestettük az őseget, hogy kissé túloz. De ő mosolygott megjegyzésünkön. Bánatosan, keserűen mosolygott, mint aki ideáljait temeti s nem bízik abban, hogy azok feltamadnak.

— Mit tudtok ti? kérdezte, s szokása szerint maga válaszolt a kérdésre.

— Csak egy esetet említek, Mili esetét. Kántor Mihálynak hívták azt a primadonnát, kit én fedeztem fel, azaz nem is én, hanem a társulati szolgám, akinek szeretője volt. Mikor a karmester megpróbálta a hangját, lámpaláza esett. Nem a Mili, hanem a karmester, Majd leszédült a zongora mellől. Konstatálta, hogy hangterjedelme három oktav. Egyenletes, fénylő, csengő mindenütt.

— Ezzel a hanggal, mondotta, kétszer meg lehet hódítani a világot egymásután.

— Nos, folytatta az igazgató, szerződöttem, tanítottam és két év múlva primadonna lett belőle. Nagyon is kész. Egy rigolyája sem hiányzott. Ugy énekelte Szép Helénát, ahogy akarta. Amellett olyan tudatlat volt, mint egy ausztráliai benszülött. Egy darabban azt kellett neki mondani: Isten vedled, Madrid! A próbán rárvált az ügyelőre:

— Hol van az a Madrid? Ki játsza? Miért nincs a próbán? Ha én el tudok jönni, ő is itt tarthatja az orrát.

Alig tudtuk veie megértetni, hogy Spanyolország fővárosa nem jöhet el Kecskemétre próbálni.

— De, folytatta sz igazgató; a színpadon helyt állt. Szép volt s csupa szív és tűz. Sohasesem láttam banálisnak. Valami érdekes eredetiséget tudott minden szerepbe belevinni. A közönség bomlott utána. Star lett s ezt ő nagyon jól tudta. Minden alkalommal a legkiméletesebb modorban hánnya szemünkre, hogy ha ő nem játszik üres házak vannak.

— Adhatjátok, mondotta — a fityfiringós fityfenét, ha én nem játszom, nem jön a közönség.

— Fityfiringós fityfene alatt, — magyarázta a szingazgató — a Bank-bánt s a többi hazaflis dramakát értette. A drámai színészek morogva túrték a súlyos sértéseket. Végre is tudták, hogy Mili keres pénzt nekik. S ez a tudat keserű, lesújtó volt. Egyszer aztan az történt, hogy Mili megszökött. Pardon, rosszul fejezem ki magamat: Megsörtökte magát egy főhadnaggyal. Azt hiszitek, hogy szerette? Dehoggy. Az egész szökés hatalmi kérdésből, származott: A főhadnaggy nem Milinek, hanem egy másodénekesnőnek udvarolt.

Ez sértette az önértetét. Előszedte összes csabító eszközeit s harmadnapra megszöktette magát. Abban a pillanatban nem gondolt se hirnévre, se a társulat sorsára, csak a pillanatnyi sikerre. Mondom rettenetes temperamentum volt. De a mi helyzetünk is rettenetes lett; primadonna nélkül maradtunk. Éreztem, hogy itt gyorsan kell tenni valamit. Utána jártam s megtudtam, hogy a főhadnaggy egy heti szabadságot kért s Kaposvárra utazott. Utána utaztam másnap este Kaposvárt voltam s hamarosan kifürkészttem, hogy a Korona-szállóban laknak. Es is ott vettem szállást. Este az éjterem ajtajában sikerült megcspini a főhadnaggyot. Nagyon derék szöke fiú volt. Valami báró. Becipeltem a szobámba s ott egy nagy drámai jelentést rögtönöztem. Lefestettem helyzetünket, kértém, könyörögtem, fenyegetöttem.

— Ha vissza nem adja nekünk, koldusbotra juttat. Negyven ember megy koldulni télviz idején fagyban . . . hóban.

— El is felejtettem, hogy már rég kitavasodott. A főhadnaggy se vette észre. Nagyon meg volt indulva, s mindenre hajlandónak ígérkezett.

— De mit tegyek? Hogy csináljam? — Hogy? megmondom. Utazék el valahová. Szökjön meg . . .

— De kérem.

— Kérem, kérem: est modus in rébus.

— Ne beszéljen rébusokban, rivalt reám. Mondja egyszerűen, hogy mit tegyek?

— Nos, a következő tanácsot adtam neki: írja meg néhány sorban, hogy felső helyről parancsot kapott valami fontos ka-

tonai küldetésben azonnal elutazni, írja, hogy nagyon sajnálja stb.

— Jó, mondotta a főhadnaggy; megteszem. De mit írjak, hogy hová utazom, mert az a hölgy képes utánam utazni?

— Hová? Hm. Írja egyszerűen, hogy Baltimorába.

— Baltimore? Hol is van az? Egyikünknek se jutott eszébe. De az mellékes. A derék katona hősiiesen, halál-megvetéssel írta meg a levelet s az esti vottal el is utazott. Persze nem Baltimorába.

— Mikor Mili, folytatta a szingazgató, — a kritikus sorokat elolvasta, mindössze annyi rendelkezést tett, hogy a vacsorát hozzák fel a szobájába. En csak másnap reggel kopogtattam nála. Őszinte örömmel ugrott a nyakamba.

— Eppen most gondoltam magára. Elképzeltem, hogy miesoda pófákat csinál! Hahaha!

— Jóízűen kacagott. En is nevettem. No, csak hogy eszébe jutottam én is; — mondtam s leültem, hogy vele reggelizzem. A reggeli után, mint ha abszolút semmi sem történt volna, csomagolt s tudakolta, hogy mikor utazunk. Mindent azzal a kedves természetességgel, mely a színpadon oly ellenállhatatlanná tette. Harmadnap már fel is lépett újra. Csak úgy vágta ki a magas hangokat. A kaland semmi nyomot se hagyott, se a lelkén, se a torkán. Félig már el is felejtette. De egy hét múlva mégis eszébe jutott. Az öltöző előtt találkozott velem s ram hajolt. Azt sugta a fülembé, hogy levelet kapott.

— Baltimorából? — kérdeztem.

— Persze hogy onnan. De ne szóljon senkinek.

Megígértém. Aztán a sülyedőbe mentem, hogy szabadon kikacagjam magamat.

Zöldi Márton.

Báli
Musseline
Voile
Marquissette

SELYEM

és „Henneberg”-selyem 60 kr.-tól feljebb, hőmentes és vámmentesen. Minta postafordultával.

Megrendelések bármely nyelven intézendők: an Seidenfabrik. Henneberg in Zürich. (3.)

Meghívó.

A kath. kör f. hó 20-án d. e. 11 órakor évi nagygyűlést tart, melyre a kör tagjait tisztelettel meghívom.

Tárgy: 1. Elnöki jelentés a kör 1906. évi állapotáról.

2. Az 1906 évi számadás megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése a kör pénztári állapotáról.

3. 10 kilépendő választmányi tag újra választása, vagy azok helyettes más tagok választása.

4. Egyéb indítványok.

Szentes, 1907. január 19-én.

Világi István,
a kör jegyzője

Köszönet nyilvánítás.

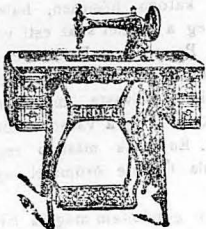
A Szentesi Iparos Ifjak Önképző körének 1906. december 31-én tartott mulatságán szívesek voltak: ifj. Jelenfi Sándor, Dr. Vajda Antal, Kanasz N. Sándor 2—2 kor. Molnár Jánosné, Borsos Lajos, D o b o s Mihály, Szabó Lajos, (Kisújszállás) Dosai M. Antal, Vidovics Jánosné, 1—1 koronát összesen 12 korona, mely adományokért fogadják halas köszönetemet

Török József,
pénztáros.

Felolvaszerkesztő: BÁNFALVI LAJOS.
Kiadótulajdonos „Szentes és Vidéke” könyvnyomda

SINGER

varrógépek

a leghasznosabb

Karácsonyi ajándékok.

Singer Co. Varrógép Részv.-Társaság.

SIEMENSSÉ: Kossuth Lajos-utca 142.

Fontos mindenkire !!!

Székely József tulajdonát képező 62 házhelyből még a következő helyek eladatlank: két 560 K., két 580 K., két 600 K., egy 620 K., 640 K., egy 660 K., két 680 K., egy 840 K., két 900 K., egy 1000 K.

Aki ezen kedvező árban és fizetési feltétel mellett szép és kellemes házhelyet akar megszerezni: minél előbb jelentkezék: ifj. Fazekas Antal és Társa jelzőleg kölcsön közvetítési irodájában Szentés (Uj csendőrlaktanya mellett). — Ugyanott a kis tiszaszilguban levő 2 részlet szőlőföld eladó.

Törvényesen védve:

Minden utánzat büntetendő

Egyedül valódi a

Thierry-féle 'balsam

csakis a zold apácavédjegygyel.

Ára: 12 kis, vagy 6 kettős palack vagy 1 nagy Speciál-palack patentzárral 5 korona.

Thierry Centifolia kenőcs

minden, még oly régi seb, gyulladás, sérülés, stb. ellen. Ára: 2 tégely 3 korona 60 fillér. Szétküldés csakis előleges fizetése, vagy utánvét mellett.

Két háziszert általánosan a legjobbnak és legbizsőbbnek van elismerte.

Megrendelések czimzendők:

Thierry A. gyógyszerész Pregrada, Rohitsch-Sauerbrunn mellett.

Raktár a legtöbb gyógyszerárban. — Több ezer kálairatot tartalmazó füzet ingyen és bérmentve.

Értesítés.

Tisztelettel értesitem a n. érd közönséget, hogy Dr. László Vilmos úr Kossuth-útcái házában, a mai kor igényeinek megfelelő

Bútorraktárt

rendeztem be, melyben a legolcsóbb árak mellett szerezhetők be mindenemű bútorok.

Ugyanott elvállalom új vagy régi bútorok, ajtók, ablakok, rollók és szobapadlók átfestését, mázoló munkáját a legjutányosabb árak mellett. Szentésen, 1906. november hó.

Tisztelettel:

Birn Simon.

Védjegy: „Horgony!”

A Liniment. Capsici comp.,

a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyított háziszert, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyított közönségnek, csúznál és meghűlésekkel, bedörzsölés képpen használva. Figyelemztetés. Silány hamisítványok miatt beviseléskor óvatossá legyünk és csak olyan áruvet fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzékkel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K.—80, K.1.40 és K.2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerár az „Arany oroszlanhoz” Prágában.

Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

Közösleges baromfiak nemesítésére.

kiválóan alkalmas orpington jellegű igen szép sárga és fehér tenyészka-csok darabja 3 koronától kezdve, bronzpulykakakasok drb. 9 kor. Megtekinthetők Bolyó közjegyzőnél.

Özv. Weisz Bernátné

(Weisz-udvar) házában egy bolthelyiség 1907. jun. 15-től kezdve, esetleg azonnal is haszonbérbe kiadó. Ezen helyiség 24-évi szabó-üzlet és készruha raktár volt.

Ugyanott több rendbeli kályha, egy közöttük valódi Meidingi, olcsón eladó. Ugyancint egy egészen új szalon bútor berendezés olcsón eladó a tulajdonos távolléte miatt.

Eladó szőlőföld.

özv. Polgár Sámuelné nagyhegyi 2 hold szőlője eladó. Értekezhetni II. t. 3 szám alatt. 6—2

Czukor Emilné

Petőfi-utcai házában egy bolt vagy raktár helyiség kiadó.

Meghívás.

A Szentési

Központi Takarékpénztár t. t.

1907. évi január 22-ik napján délelőtt 10 órakor, saját helyiségében rendes közgyűlést tart

melyre a részvényeseket tisztelettel meghívom.

Tárgysorozat:

1. Az 1906. üzleti évről szóló zárszámadás és a nyeremény felosztási tervezet beterjesztése, az igazgatóság és felügyelő bizottság erre vonatkozó jelentése és a szokásos felmentvények megadása.

2. Evi költségelőrinyzat megálapítása és az ingók leltárának bemutatása.

3. Az alapszabályok 16. §-a 7. pontjának megfelelő indítványok tárgyalása, melyek három nappal a közgyűlés megtartása előtt az elnökhöz, vagy az igazgatósághoz beadattak.

4. Szavazatszedő küldöttség választása.

5. Egy igazgatósági tagnak 2 évre leendő választása.

6. A jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes választása.

Szentésen, 1907. január hó 9-én

Kiss Zsigmond.
enk.

Jurenák Erzsébet

túlakurcai 5 hold földje haszonbérbe kiadó, vagy örökáron eladó. Értekezni lehet Bolyó Kálmán kir. közjegyzőnél.

Csongrádvármegye alispánja.
279. alisp. 1907. sz.

Pályázati hirdetmény.

Csongrádvármegye törvényhatóságánál nyugdíjazás folytán megüresedett főjegyzői s az esetleg megüresedő I., II. és III. aljegyzői állásokra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik a jelzett állások valamelyikét elnyerni kívánják, hogy az 1883. évi I. t. c. ben megszabott képesítettséget igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeket f. évi február hó 15. napjának d. u. 5 órájáig nálam, az ügyviteli szabályok 4. §-a értelmében nyújtsák be vagy az 5. §. értelmében személyesen jelentkezzenek.

Szentésen, 1907. évi január 16-án.

Dr. Cicatricis,
alispán.

Kiadó föld.

Kiskorú Endre Antalnak az alsórértben levő 5-10¹⁰⁰/₁₀₀ hold földje, (Jurenák-féle) azonnal haszonbérbe adandó. Az ajánlatokat elfogadja és a feltételeket közli Endre Antal kir. főmérnök, Ujvidéken. 3—2.

LEOPOLD GYULA hirdetői irodája aini Budapest, Erzsébet-körút 61. 200 népt. kiárda képviselői

REQUINNY-FÉLE
Római vértisztító-szörp
páratlan szer minden bőrbajnál, bujakomál, vérbőségen szenvedőknek nélkülözhetetlen, vérjavító és vértisztító.
Nagy üveg 3 kor. 3 üveg 9 kor. annálvali köld:
REQUINNY ATTILA gyógyszerész, Budapest, VII., Kili-6 Károcsi ut 24.
A híres RÁKÓCI GYOMORKESERŐ egyesíti készítője.
Érdemes prospektus ingyen!

KÉSMÁRKI
LENVÁSZON
DAMÁST.
áruk csak akkor valódiak.
WALDY SZEPESZŐS
VÉD-
LENY
ECHT ZSÖRÖK
ha ezen védjegyed vanat díjaz.

YERSEGENYSÉG, ETVÁGYTALANSÁG, IDEGENSÉG
gyógyítására a leghatásosabb készítmény a **KRIEGER-FÉLE TOKAJI CHINA-VASBOR.**
Rendkívül kellemes ízű, erősei, tisztítja a vért.
Kis üveg ára 2-30 kor. Nagy üveg 6 kor. Kapható győgytárakban.
Postán köldi: **KORONA-GYÓGYSZERTÁR** Budapest, Kálvizi-ter.

TUDÓBAJOSOKNAK
és mindenkié, aki több, roszot, pártán megelégedni tud a
Halálj-féle hársfamezőszörp
Mintaképe 2 koronásit köld
APOSTOL-GYÓGYSZERTÁR
BUDAPEST, JÓZSEF-KÖRÚT 64.

A legjobb órákat
legnagyobb és legújabb órákat, egy kiegészítő, mint **RÉSZLETFIZETÉSRE**
elégennyen eladott órákat, mint a Magyarországi a csabán köld és legújabb órákat.
BRÄUSWETTER JÁNOS órák készítője
BUDAPEST.
Kis- és nagyok 2000 órával leges és készre.

ATSCHKE VILMOS
elfismert legolcsóbb, legszilárdabb
FÉRFI- és GYERMEK-ruha áruháza
Budapest, IV., Központi Városház. (Károly-körút).

Melyik vendéglőben étkezik Budapesten?
SCHULLER FERENCZ
Egyenlően berendezett elsőrangú étteremben
Budapest, VI., Andrássy-ut 30.
Mert ott jó magyar konyha, valódi tiszta borok és pontos kiszolgálás van.

A világát
bámulatban ejti a
Hammond
írógép.
Kizárólagos elárulók:
FARAGÓ TESTVÉREK
Budapest, V., Arany Árok-é. 2.
Kérjén mindenki prospektust!

Szeplő, megfázás, pattanás, műtör, szepeszt
elűntet az arcon a valódi
BALASSA FÉLE UGORKAÉL
szépségessé
tehető az arca.
Egy üveg ára 2 koronás.
Kis- és nagyok 2000 órával leges és készre.
Készítője: **BALASSA KORNÉL** Budapest, Andrássy-ut 67.

KATZER
Művész-társaság
megóvó-istérete
az első és legnagyobb
1/2 millió részvény-
tőke.
Budapest, Ó-mező 42, 44 (ma-
jori ház), 45, 46, és Uj-écsa 43.
Katzér szórómérdő az egész világon és vanak
terjedve és előragunk.

KISS
SZERENCSEJE
NAGY
1000.000
VÁSÁROLJON CSAK
KISS-FÉLE
SZERENCSE-SORSJEGYET
KISS KÁROLY ÉS TÁRSA
BUDAPEST KOSSUTH L. U. 13

BABYMIRA-CRÉM
legjobb szer kiftések, óvák, rímek,
feldörzseik és kipéltet bőr gyógyítására.
Egyedüli készítő:
BRODJOVIN H. gyógyszer. ZÁGRÁB
5 doboz ára bírn. 5 K 20 fr., 10 doboz 5 K 20 fr.
A DREZDAI MOTORGYÁR
részvény-társaság
benzin-
gár-, szivőgár-motorai és
benzin-
lokomotívjai székérdősség, ál-
mori legjobbak és összes gyártmányok készit.
Vasár-
kávleltő: **GELLÉRT INAC** és Tsa
Budapest, VI., Teres-körút 42.
Érdemes p. prospektus ingyen.

Pacific
TOJÁS
KÉSZÍTMÉNY
tejszínűgálya helyett
használandó a szék és fűszerek.
NAGY MEGTAKARÍTÁS.
Kapható minden élelmiszerboltban
és drogeriákban. Készitő:
STRÖBENZT TESTVÉREK R. T.
Vegyesüzlet gyár, BUDAPEST.

„Zsornai”-féle
NEPELEJTS védjegyű
főrti —
nyakkendő,
kötés
magyar Ipar!
PARIS Szilóva
Készitő: Birton Pál
Budapest, VI., Váci-ut 25. sz.
100 szék 2-30 K-ál készitők, készitők,
elégennyen eladott órákat, mint a Magyarországi a csabán köld és legújabb órákat.
Készítője: **BALASSA KORNÉL** Budapest, Andrássy-ut 67.

SZAKVÉLEMÉNYEK
az
ESTERHÁZY COGNACRÓL:
A magy. kir. műegyetem borászati labora-
tóriuma által hivatalosan megvizsgált és általunk
udomásul vett vizsgálatok alapján az
ESTERHÁZY COGNACOT
betegoknál alkalmaztuk és azt sikeresen hasz-
nálva mint kitünő minőségűt és a francia Cognacokkal vetekedőt a legjobban ajánhatjuk.
Dr. Tauffer Vilmos egyetemi tanár.
Dr. Stiller Bertalan egyetemi tanár.
Dr. Réczey Imre egyetemi tanár.
Dr. Pertik Ottó, egyetemi tanár.
Dr. Kéty Károly egyetemi tanár.
Dr. Angyan Béla egyetemi tanár.
Dr. Poór Imre kir. tan. egy. tanár.
Dr. Baron Jónás egyetemi tanár.
Az
ESTERHÁZY COGNAC
minden előkelő fűszer- és csemege-keres-
kedésében kapható. 12-4

Mindenki rendeljen egy öt kilogramos posta-
ládát — próbaképen — a
következő tartalommal:

1 liter va- lód angol TEARUM 1 frt. 20 kr.	1 kis üveg tea-ízestő VANILIA 15 kr.	1/8-kg-os do- boz eredeti chinai TEA* 1 frt.	1 kg. oltott nc- mesfajú pörkölt KAVÉ** 1 frt. 40. kr.
1 nagy üveg (bármilyen***) természetes LIKÖR 60 kr.	1/2 kg-os doboz vegyes angol tea- SÜTEMÉNY 65 kr.	Összesen 5 frt. 30 kr.-ért utánvét mellett	

Kereskedelmi Árúcsarnok
Budapest, VIII. Baross-útca 110.

* Közvetlen behozatal Chinából, idef aratású.
** Közvetlen behozatal a nyugatindiai szigetektől.
*** Csészárkörte, vanília, megyszesz, fodormenta, köményes, rostopschin v. gyomorerosító nő-
vény likör.
Kérjük árúink valódiságáról és jóságáról egy próbával meggyőződni. — Láda és csomagolás ingyen! — A postaköltség a rendelőt terheli. — Expediálás naponta háromszor.

Áruink bármelyikéből tetszésszerinti mennyiséget is szállítunk! 13-4

1 KORONÁS
heti betétes részjegyek már
jegyezhetők a: Szentesi Köz-
ponti takarékpénztárnál.
Sürgösen eladó zongora.
Értekezni lehet III. 45. sz. a.
özü. Balogh Benedeknével. 3-1

Nagyon nehéz

de nem teljesen lehetetlen olyan szert találni, mely gyermekek részére ápr. oly megbízható, s eredményes hatású, mint a gyógy-cukamajolajból alphonorsavas méz és nátron hozzáadásával készült Scott-féle Emulsió; mert a Scott-féle Emulsió a fiatal szervezetbe új erőt vezet s átsegíti a fejlődéssel kapcsolatos nehézségeken. A Scott-féle Emulsió együtt jár, könnyen emészthető és oly tiszta szer, hogy a legeskelebb zavarokat sem okozza és állandóan csak a legjobb sikerrel használható. A Scott-féle Emulsió sokkal jobb, mint a közönséges csukamajolaj. VI. 1-4.

A Scott-féle Emulsió valódi csigának jele a hátán nagy csukahalat vivó halász védjegy.

Ezen lapra való hivatkozással és 75 fillér levélbélyeg beküldése ellenében mintával bérmentve szolgál:

Dr. BUDAI EMIL L. Vrosi gyógyszer-tára

BUDAPEST, IV., VÁCZI-UTCA 34./50.

Egy eredeti üveg ára: 2 K. 50 fillér.
Kapható minden gyógyszerertáran.

MEGHÍVÁS.

„A SZENTES-VIDÉKI TAKAREKPENZTÁR”

1907. évi február hó 9-én délelőtt 9 órakor, saját házában

ÉVI RENDES KÖZGYŰLÉST

tart, melyre a t. részvényesek tisztelettel meghívotnak.

TÁRGYSOROZAT:

1. A jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes tag megválasztása.
2. Mérleg előterjesztése, Igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése. A tiszta jövedelem felosztása és az osztalék kifizetési határidejének megállapítása.
3. Igazgatóság és felügyelő bizottság részére a felmentvény megadása.
4. Igazgatósági javaslat 250 drb. új részvény kibocsátása iránt leendő befizetése iránt.
5. Az alapszabályok 27. §-ának 8. pontja értelmében netán benyújtott indítványok tárgyalása.

Szentes, 1907. január 12-én.

2-1 FÉKETE MÁRTON,
kir. tan. elnök.

JEGYZET. A mérleg — a részleteket feltüntető mellékletekkel együtt az igazgatósági és felügyelő bizottsági jelentések — az intézet hivatalos helyiségében, a közgyűlés napján a részvényesek számára közszemlére vannak kitéve.

Az alapszabályok 4. §-a értelmében a szavazni kívánó részvényes a szavazáshoz szükséges igazolványt a közgyűlést megelőző 8 nap alatt az intézet hivatalos helyiségében átvetheti — ha magát a közgyűlést megelőzőleg legalább 30 nappal saját nevére írott részvényével igazolta.

A 12. számú szelvények február 11-től kezdődőleg intézetünk pénztárában valamint Budapesten a «Magyar országos központi takarékpénztár»-nál váltatnak be.

5564. ltkv. 1906.

Árverési hirdetm. kivonat.

A szentesi kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Csongrád-megyéi kózkórháza végrehajtatonak Valter József né Varga Rozália végrehajtást szenvedett elleni 51 korona 4 fillér tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében, a szentesi kir. járásbíróóságterületén levő Mindszent község birtorületén fekvő a mindszent 1908. szept. 16. A 4. sorsz. a. felvett 49 b. tisz. ingatlanok a Varga Rozália Valter József

névén álló telerszére s illetve a végrehajt. törv. 156. §-a értelmében az egész ingatlanra 800 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1907. évi február hó 9-ik napjának délelőtti 9 órákor Mindszent község házában megtartandó nyilvános árverésére megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 százalékát vagyis 80 koronát készpénzben vagy ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, a vagy a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átsofgaltatni.

Kelt Szentesen, a kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóságnál, 1906. évi nov. hó 8-ik napján.

KATKICS,
kir. jbró.

Szentes város polgármesterétől.
230/1907.

Hirdetmény.

A Szentesen levő lóállomány, valamint a teherhordásra használható szamarak, öszvér — szamarak és öszvérek továbbá a teherhordásra és személyszállításra alkalmas automobilok, úti mozdonyok, önműködő mozdonyok,

szántómozdonyok és úta hengerek, végül a kocsik, szekerek, teherhordásra alkalmas nyergek és hevederek 1907. évi összeírásával Dr. Szántó Lajos jegyzőt bízom meg.

Ezen munkát teljesítésére az 1907. évi január 21-től bezárólag február 1-ig terjedő időtartamot, az összeírás helyiségéül pedig Dr. Szánthó Lajos jegyzőnek a túlakurcai kertben levő hivatalos helyiségét tűzöm ki.

A bejelentések megtételére a délelőtt 9—12-ig és délután 2—5 óráig terjedő időt tűzöm ki a vasár és ünnepnapoknak kivételével, mely napokon csak délelőtt 9—12 óráig fogadtatnak el bejelentéseket.

A bejelentéseknek a fenti határidőben való megtételére s az adatok bementésére azzal a figyelmeztetéssel hívom fel a közönséget, hogy a bejelentést elmulasztók vagy a lovak, szekerek és egyéb összeírás alá kerülő tárgyak pontos számát eltitkolók érzékeny bírsággal fognak sújtatni.

Szentes, 1907. január hó 5.

Dr. Matéffy
polgármester.

A legolcsóbb

Lakadalmi

meghívók,

névjegyek

A

Szentes és Vidéke

könyvnyomdájában kaphatók.